

Forvaltningsprinsippet og datafattige bestander

1 Sammendrag

Bestandene som er vurdert i år er; blåsteinbit, flekksteinbit, gråsteinbit, stort kamskjell, taskekrabbe og rødspette nord for 62°N.

For alle bestandene, unntatt gråsteinbit, konkluderer Fiskeridirektoratet med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad er i overensstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet. For gråsteinbit konkluderes det med at forvaltning og beskatning ikke er i tråd med kravene i forvaltningsprinsippet, og at det er behov for å vurdere relevante tiltak.

Fiskeridirektoratet foreslår at følgende bestander vurderes i 2027; lyr, lange og brosme sør for 62°N, svarthå og isgalt.

2 Innledning

Forvaltningsprinsippet i havressursloven innebærer at myndighetene har en plikt til å jevnlig vurdere om beskatningen er bærekraftig. Arbeid med *datafattige bestander* er vår måte å sikre at alle bestander jevnlig, ca. hvert 5 år, blir fulgt opp.

I dette arbeidet defineres datafattige bestander som de bestandene som ikke behandles i Reguleringsmøtet om høsten, eller som ikke vurderes i andre sammenhenger.

Begrepet datafattige bestander avviker derfor fra hvordan det for eksempel benyttes av Havforskningsinstituttet og ICES, der begrepet datafattige bestander benyttes om bestander de har mindre informasjon om bestandsstørrelse og utvikling, sammenlignet med de kommersielt viktige bestandene.

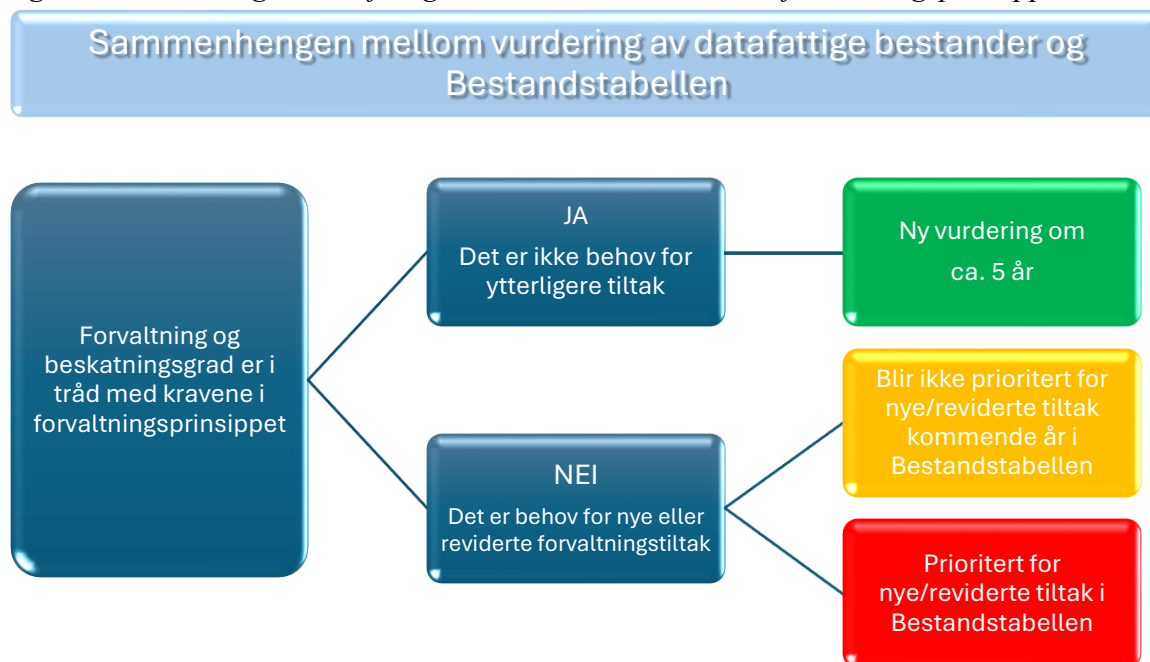
Fangsttabell for datafattige bestander gir en oversikt over de bestandene som i vårt arbeid er datafattige og som vi har registrert fangst av. Felles for mange av disse bestandene er at de er lokale og kystnære fiskebestander som nasjonalt er av mindre økonomisk verdi, og vi har liten kunnskap om bestandssituasjonen og beskatningen. Det gis heller ikke råd fra HI for mange av disse bestandene. Det er for disse bestandene vi med jevne mellomrom skal vurdere om bestandssituasjonen og om påvirkningen fra fiskeri er bærekraftig.

Resultatet av vurderingen av de datafattige bestandene vil enten være at

- dagens forvaltning er tilstrekkelig, eller
- dagens forvaltning ikke er tilstrekkelig, og det er behov for nye eller endrede tiltak.

Dersom vi konkluderer med at dagens forvaltning ikke er tilstrekkelig, blir dette spilt inn i prioriteringsdiskusjonen basert på Bestandstabellen. Figur 2.1 viser sammenhengen mellom vurderingen av datafattige bestander og prioriteringer i Bestandstabellen.

Figur 2.1: Vurdering av datafattige bestander mht. kravene i forvaltningsprinsippet.



3 Fangsttabell for datafattige bestander

Fangsttabell for datafattige bestander viser fangstutviklingen for datafattige bestander vurdering av beskatning og forvaltning av, og inkluderer all fangst i hovedområdene I, II, III og IV fra år 2000. For bestander hvor fangsten er helt marginal og/eller av sporadisk omfang er det laget samlegrupper. Tabellen oppdateres årlig, og er tilgjengelig på; <https://www.fiskeridir.no/statistikk-tall-og-analyse/data-og-statistikk-om-yrkesfiske/fangst/datafattige-bestander>.

Fangstutviklingen vises ved tonn rundvekt og gjennomsnittlig fangst per sluttseddel¹. Dette gir et visst inntrykk av utviklingen i bestandene og beskatningen. Slike tall viser imidlertid ikke det fulle bildet da det kan være ulike grunner til at fangstene og fangst per enhet innsats går opp eller ned. Formålet med jevnlig vurdering av datafattige bestander er å bruke all tilgjengelig kunnskap for å utfylle denne fangstinformasjonen, for å kunne konkludere om kravene i forvaltningsprinsippet er oppfylt.

4 Vurdering av datafattige bestander i 2026

I 2025 foreslo vi at det frem mot våren 2026 skulle gjøres en nærmere vurdering av bestandssituasjonen og forvaltningen av blåsteinbit, flekksteinbit, gråsteinbit, kamskjell, taskekrabbe og rødspette nord for 62°N.

¹ Fordi vi ikke har kunnskap om innsats, benyttes antall sluttsedler som en indikasjon på innsats.

Nedenfor gis en vurdering for den enkelte bestand. For en mer utfyllende beskrivelse viser vi til vedlagte dokument «*Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026)*» som er utarbeidet av Havforskningsinstituttet².

For alle bestandene med unntak av gråsteinbit, finner vi at forvaltningen og beskatningen er i overenstemmelse med kravene som er nedfelt i forvaltningsprinsippet.

For gråsteinbit konkluderer vi med at det er behov for nye eller reviderte forvaltningstiltak. Gråsteinbit følges opp i sak 1B/2026 under avsnittet forslag til nye prioriteringer basert på Bestandstabellen.

4.1 Blåsteinbit

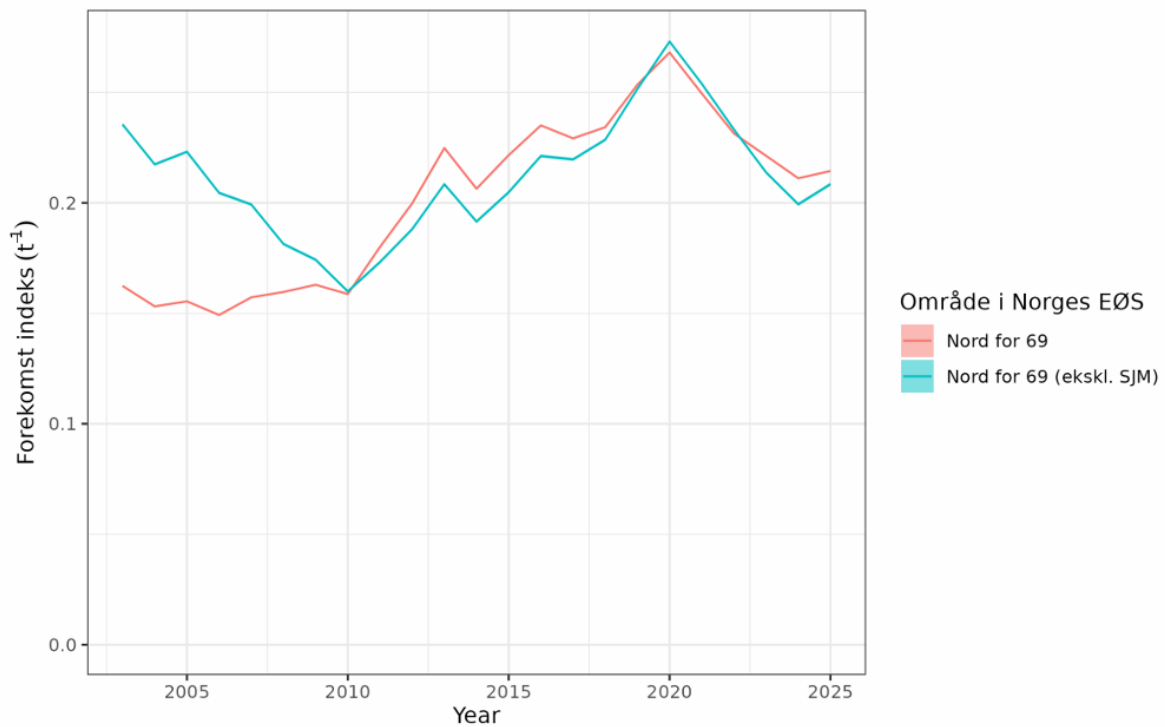
For en nærmere beskrivelse av biologi, utbredelse og bestandssituasjon for blåsteinbit vises det til vedlagte notat fra HI og artsoversikten på hi.no.

Forvaltningsmålet for blåsteinbit er «*sikre biodiversitet og økosystemets funksjon*». ICES gir ikke råd om blåsteinbit. For å evaluere bestandsutviklingen har HI i hovedsak benyttet to toktserier; Økosystemtoktet i Barentshavet og Kysttoktet langs Norskekysten. Begge disse toktene benytter samme redskap og er derfor egnet til å konstruere en kombinert indeks som utnytter data fra begge toktene.

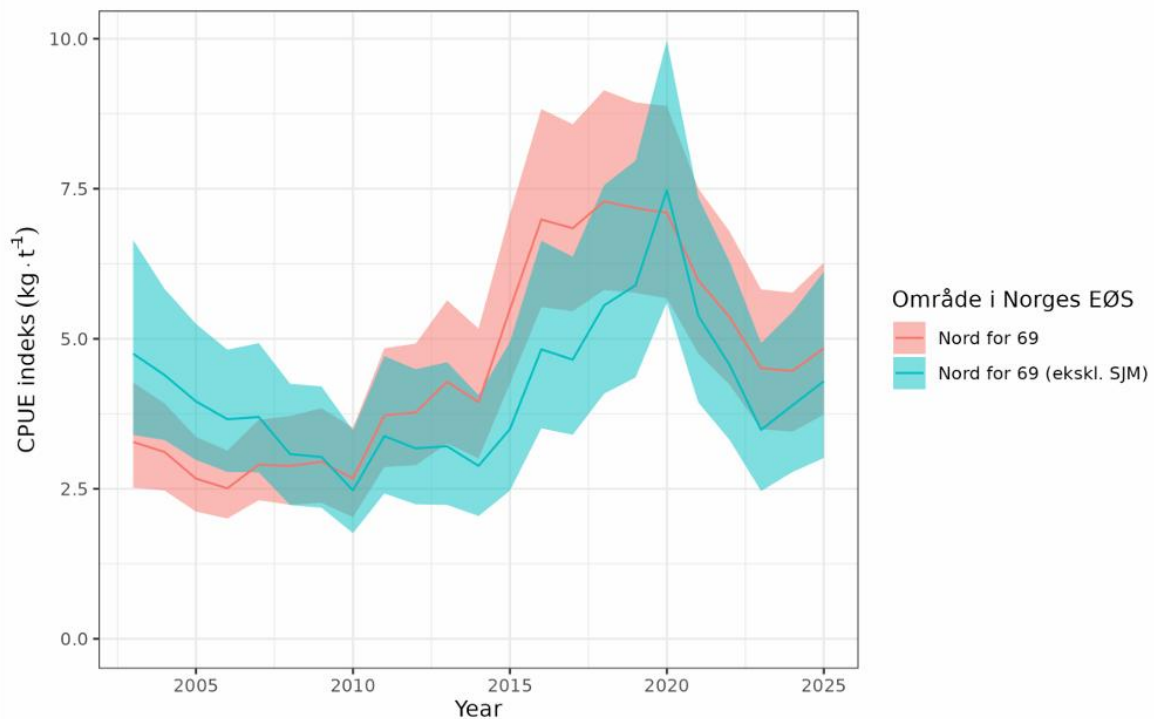
Figur 4.1 er en modellering av sannsynligheten for å få fangst av blåsteinbit i trålhal fra de benyttede forskningstoktene (positive fangster). Bare data nord for 69°N er benyttet. Sannsynligheten for å få fangst av blåsteinbit brukes som et mål på forekomst av arten. Totalt sett økte forekomsten frem til 2020, for deretter å reduseres. Sør i Barentshavet (NØS ekskl. Svalbard) avviker trenden noe, ved at forekomsten er høy i starten av serien og en nedgang frem til 2010. Fra 2010 er mønsteret i sør ganske likt for det totale området.

Biomasseindeksen viste ganske like mønstre som forekomsten (figur 4.2), men toppen i det større området ble nådd noe tidligere rundt 2016. Tidsvinduet er kort, og en grunnlinje mangler for å sammenligne den aktuelle statusen med et passende nivå. Likevel er bestandsutviklingen totalt sett positiv over de siste 20 år.

² Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet, 23.02.2026.



Figur 4.1: Modellert andel av positive fangster av blåsteinbit per område over tid. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet



Figur 4.2: Modellert biomasse-basert CPUE-indeks per område for blåsteinbit over tid. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet

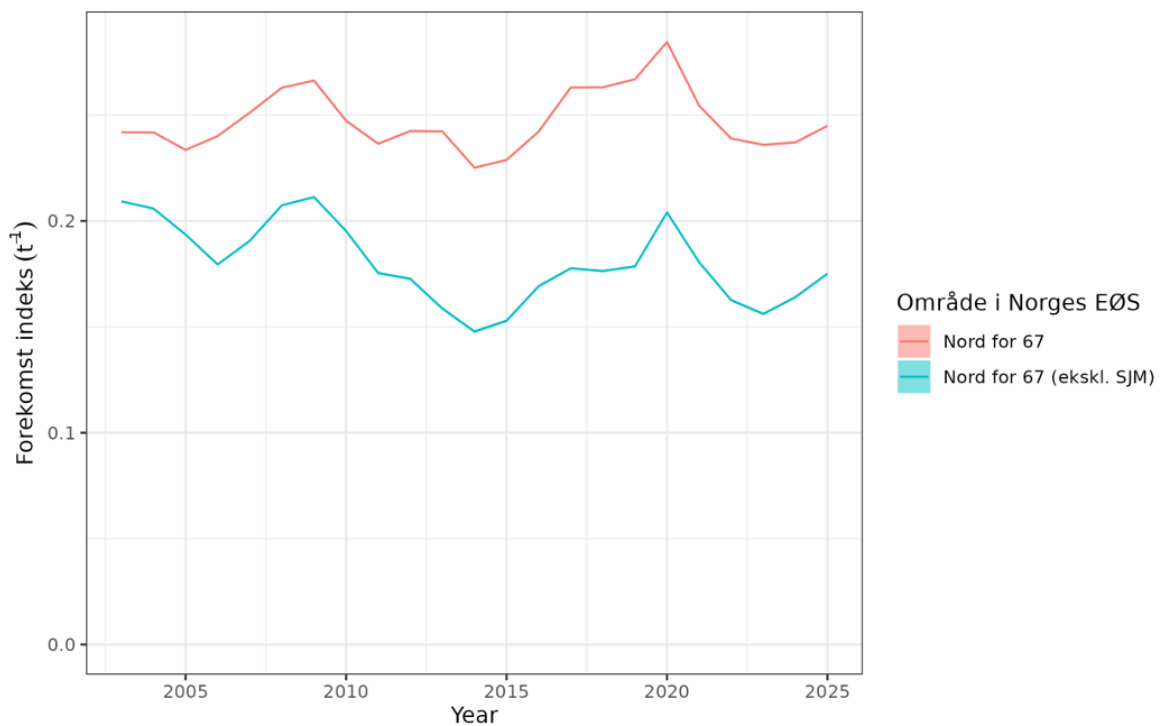
Fiskeridirektoratet konkluderer med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad for blåsteinbit er i overensstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

4.2 Flekksteinbit

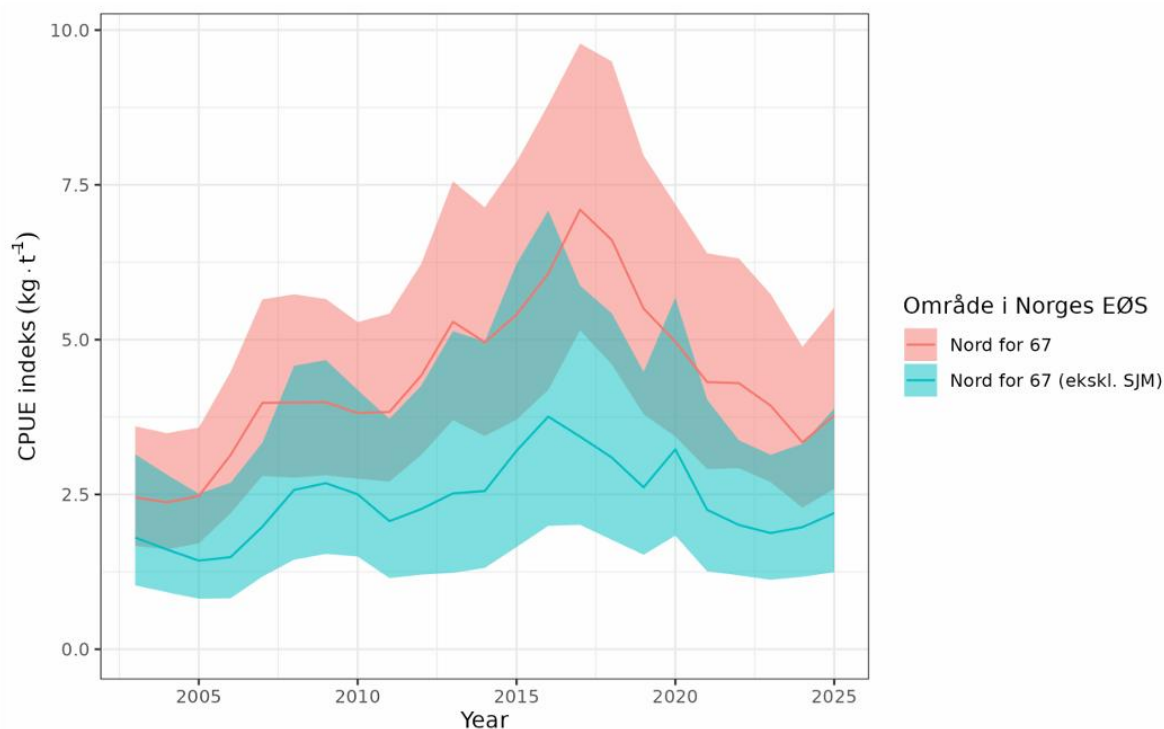
For en nærmere beskrivelse av biologi, utbredelse og bestandssituasjon for flekksteinbit vises det til vedlagte notat fra HI og artsoversikten på hi.no.

Forvaltningsmålet for flekksteinbit er «sikre biodiversitet og økosystemets funksjon». ICES gir ikke råd om flekksteinbit. Beregning av bestandsutviklingen er utført med samme fremgangsmåte og tokt som for blåsteinbit (kap. 2.1).

Modellert sannsynlighet for å få fangst av flekksteinbit i trålhal fra de benyttede forskningstoktene (positive fangster) nord for 67°N viser en svak økning fra 2003 til ca. 2020, før den virker å synke tilbake til nivået fra tidligere (figur 4.3). Denne trenden ses enda tydeligere i biomasse CPUE-indeksen sett i figur 4.4. Bestandens utvikling innenfor tidsvinduet 2003-2025 virker å være stabil.



Figur 4.3: Modellert andel av positive fangster av flekksteinbit per område over tid. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet



Figur 4.4: Modellert biomasse-basert CPUE-indeks per område for flekksteinbit over tid. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet

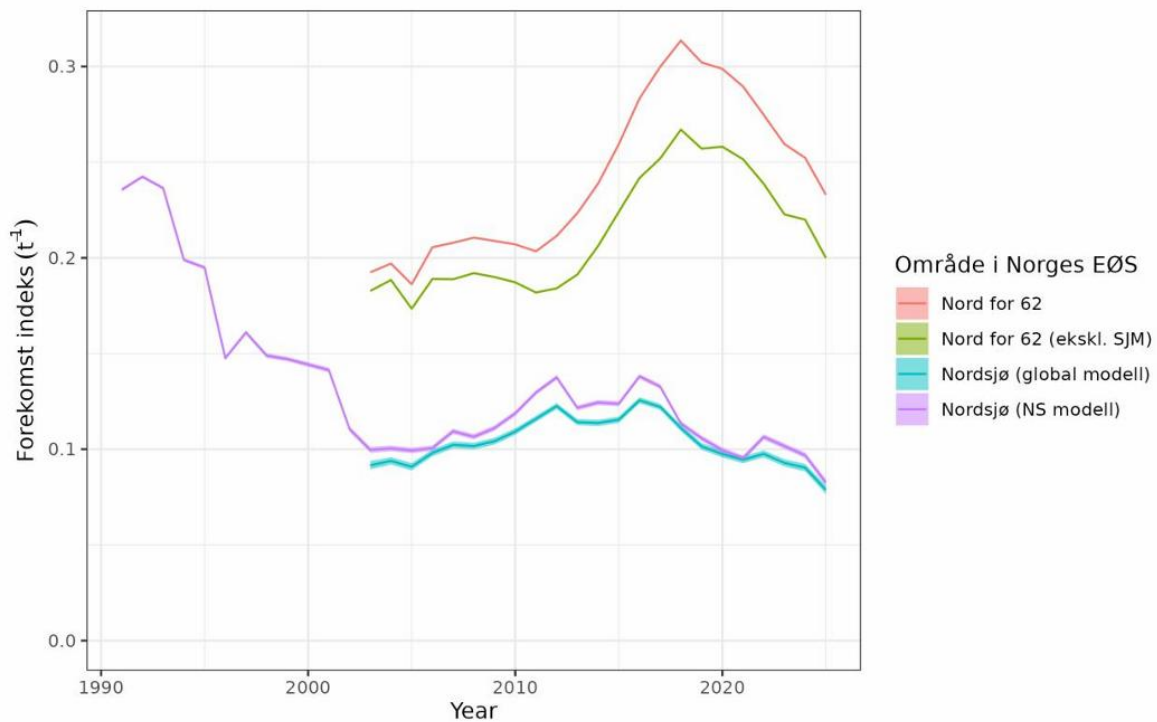
Fiskeridirektoratet konkluderer med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad for flekksteinbit er i overenstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

4.3 Gråsteinbit

For en nærmere beskrivelse av biologi, utbredelse og bestandssituasjon for gråsteinbit vises det til vedlagte notat fra HI og artsoversikten på hi.no.

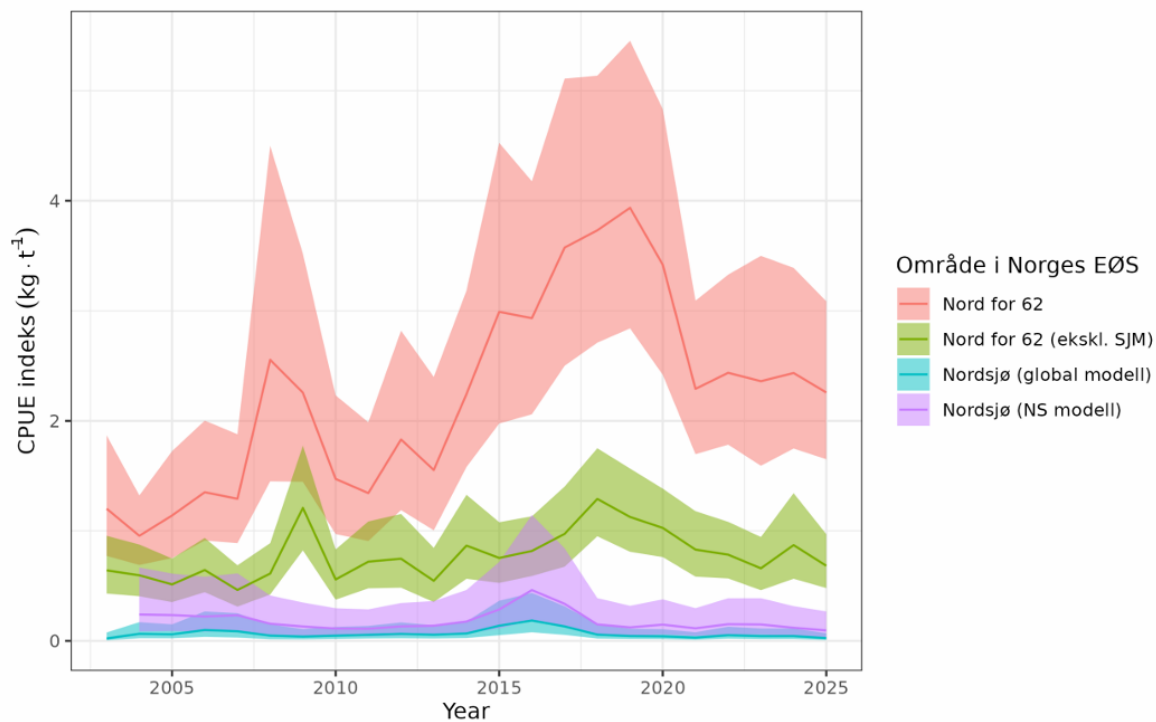
Forvaltningsmålet for gråsteinbit er «sikre biodiversitet og økosystemets funksjon». ICES gir ikke råd om gråsteinbit. Samme metode er benyttet for å beregne bestandens utvikling for gråsteinbit som for blå- og flekksteinbit, men i motsetning til blå- og flekksteinbit er gråsteinbiten utbredt langs hele norskekysten. Derfor er IBTS toktene i Nordsjøen, reketoktet i Norskerenna, kysttoktet langs norskekysten og økosystemtoktet i vinter og høst i Barentshavet benyttet til å beregne bestandsutviklingen. Data nord for 62°N er tilgjengelig fra 2003, mens i Nordsjøen finnes det data tilbake til 1990-tallet.

Data fra Nordsjøen indikerer en markant nedgang i sannsynligheten for å få fangst av gråsteinbit i trålhav fra benyttede forskningstokt (positive fangster) fra 1992 til ca. 2002 (figur 4.5). Nord for 62°N indikerer analysen en økning i forekomst fra ca. 2010-2018, deretter en nedgang frem til 2025. Forekomsten er synkende, men fremdeles høyere enn i 2003-2010 (figur 4.5).

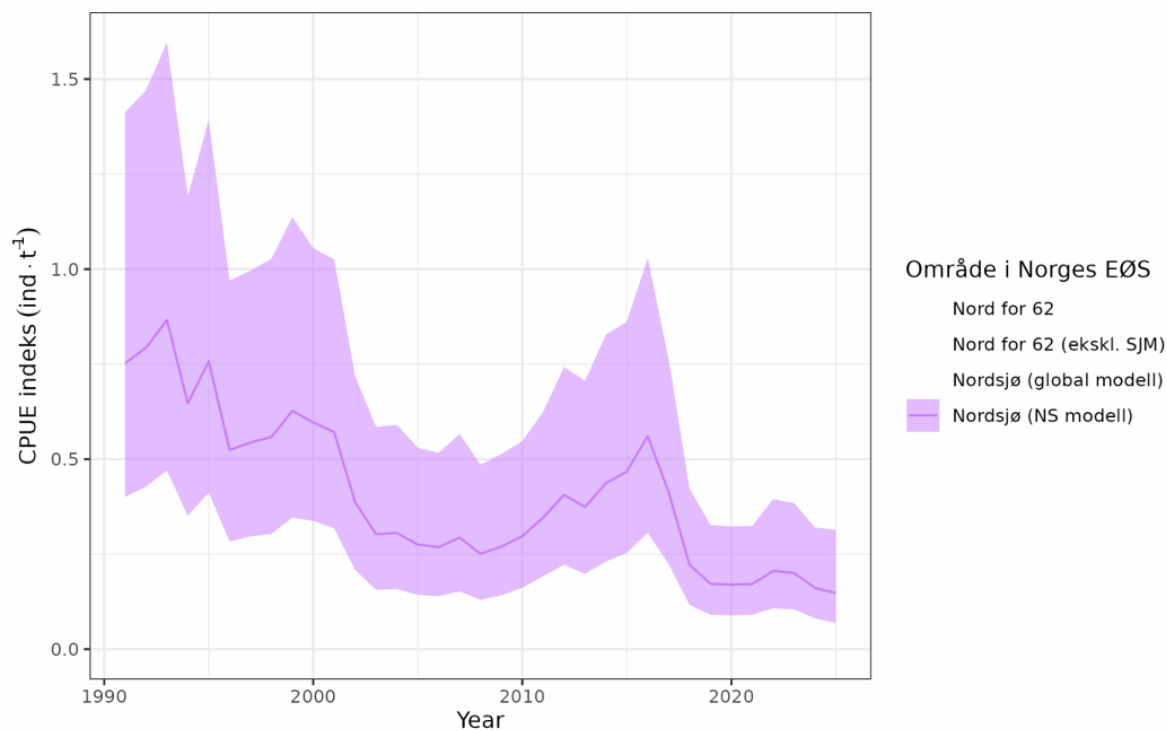


Figur 4.5: Modellert andel av positive fangster av gråsteinbit per område over tid. Nordsjø-modellen forventes å gi mer presise estimater i Nordsjøen og har et lengre tidsvindu. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet

Biomasseindeksen viste en generell økning gjennom perioden, med sitt høyeste nivå i 2019. Indeksen for NØS i Nordsjøen fra 2003 viser en topp tidligere enn i nord, og med en mer markant nedgang i senere år (figur 4.6). Overordnet tyder datagrunnlaget for Nordsjøen som går tilbake til 1992 på en nedgang i bestanden (figur 4.7). Nedgangen kan skyldes et skifte i romlig fordeling av gråsteinbit som viser at forekomsten har beveget seg nordøst siden 1990-tallet.



Figur 4.6: Modellert biomasse-basert CPUE-indeks per område for gråsteinbit over tid. Nordsjø-modellen forventes å gi mer presise estimater i Nordsjøen; fangstvekt-dataene i IBTS-toktene før 2004 er ikke gyldig til bruk for indeksen. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattede bestander (2026). Havforskningsinstituttet



Figur 4.7: Modellert tall-basert CPUE-indeks i Nordsjøen (Norges EØS) for gråsteinbit over tid. Fangst-tall i IBTS-toktene kan her brukes tilbake til tidlig på 1990-tallet. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattede bestander (2026). Havforskningsinstituttet

Gråsteinbit er en saktevoksende art med lang generasjonstid, og en verdsatt art som bifangst i yrkesfisket og i fritidsfiske. Gråsteinbiten er mye mer stasjonær enn de to andre steinbitartene. I tillegg er arten mer kystnær og lever på grunnere vann. Dette gjør arten sårbar for lokal utfisking. Trendene vist i figurene 4.5-4.7, indikerer at dagens forvaltning ikke er tilstrekkelig og at det er behov for å vurdere tiltak. Spesielt viser den lange tidsserien for Nordsjøen, som går tilbake til tidlig 1990-tallet, en nedgang i bestanden.

Fiskeridirektoratet konkluderer med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad for gråsteinbit ikke er i overenstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

4.4 Kamskjell (Stort kamskjell)

For en nærmere beskrivelse av biologi, utbredelse og bestandssituasjon for kamskjell vises det til vedlagte notat fra HI og artsoversikten på hi.no.

Forvaltningsmålet for kamskjell er «*sikre biodiversitet og økosystemets funksjon*». Det gis i dag ikke råd for beskatning av stort kamskjell. Havforskningsinstituttet har brukt undersøkelser fra Frøya, Hitra og Helgeland, samt nyere data fra områder på Vestlandet, Midt-Norge og Nordland, til å vurdere bestanden av kamskjell. Undersøkelsene gjennomføres av Havforskningsinstituttets vitenskapelige dykkerteam. En sammenligning av forekomst av kamskjell og andelen eldre skjell i et område med kommersielt fiskeri og et kontrollområde uten kommersielt fiskeri på kamskjell tyder på at dagens dykkerbaserte fiskeri ikke overbeskatter bestandene.

Ny interesse for kommersiell høsting av kamskjell ved bruk av fjernstyrte undervannsfarkoster vil kunne føre til et økt press på bestandene som lever på dypere enn maksimalt dykkedyp. Disse bestandene antas å bidra til rekruttering i områder med høyt fiskepress fra dykking. I tillegg tyder observasjoner og innmeldinger at fritidsfiskere står for et betydelig uttak av kamskjell, og at kamskjell går grunnere enn tidligere og dermed kan være mer tilgjengelige for høsting av fritidsfiskere. Havforskningsinstituttet anbefaler at utviklingen av fiske med ny høstingsteknologi og fritidsfiske følges opp.

Fiskeridirektoratet bemerker at beskatningen av kamskjell kan øke som følge av ny høstingsteknologi og økt fritidsfiske, noe som kan medføre utfordringer i tiden fremover.

Fiskeridirektoratet konkluderer med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad for kamskjell er i overenstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

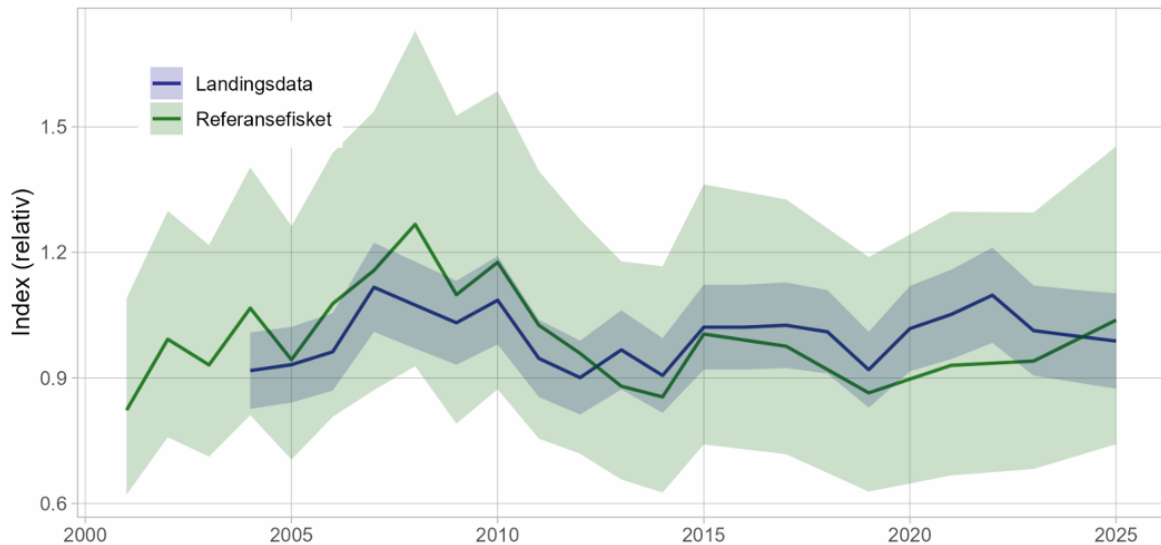
4.5 Taskekrabbe

For en nærmere beskrivelse av biologi, utbredelse og bestandssituasjon for taskekrabbe vises det til vedlagte notat fra HI og artsoversikten på hi.no.

Forvaltningsmålet for taskekrabbe er «*sikre biodiversitet og økosystemets funksjon*». ICES gir ikke råd om taskekrabbe. Tilgjengelige data er begrenset for taskekrabbe, både med hensyn på

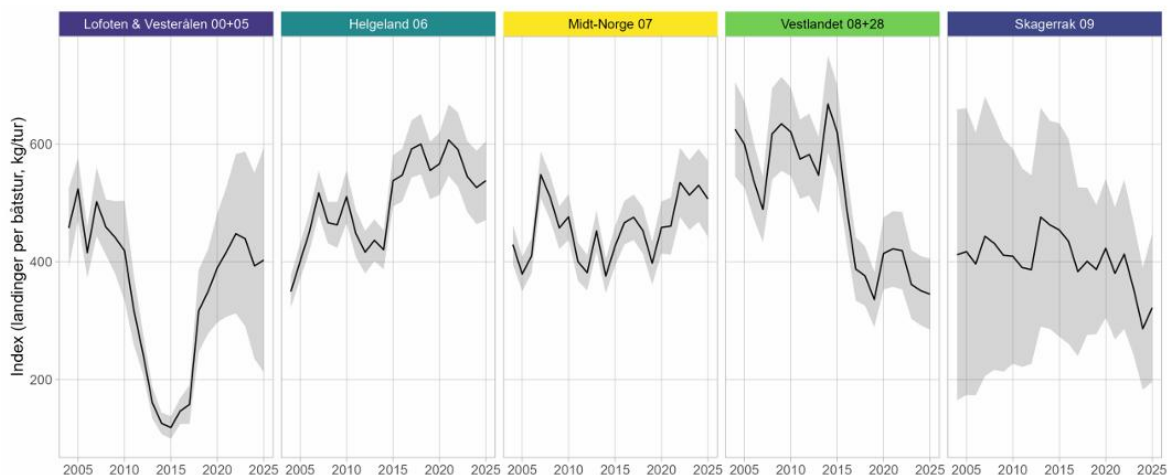
datakvalitet- og kvantitet. En stor andel av uttaket av taskekrabbe antas også å være urapportert i form av urapportert bifangst, fritidsfiske og spøkelsesfiske. Bestandsvurderingene er estimert med bakgrunn i offisielle fiskeridata og data fra Havforskningsinstituttets referansefiskere³.

På nasjonalt nivå er det stabile trender for taskekrabbe de siste 20 årene (figur 4.8). Delt i forvaltningsområder ser vi derimot at det på Vestlandet er estimert en nedgang både i indeks for landinger per båttur (figur 4.9) og lengdeindeks (figur 4.10) som kan skyldes fisketrykk og rekruttering.

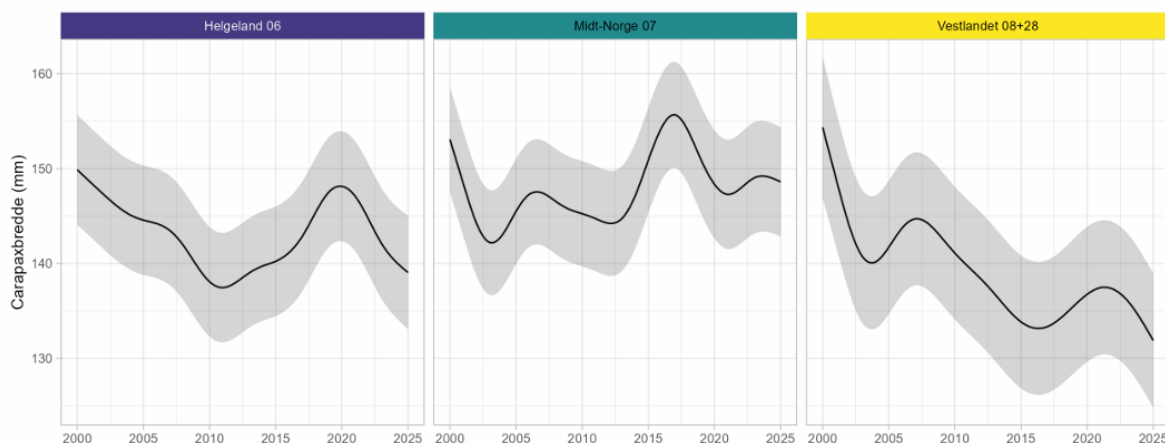


Figur 4.8: Årlige endringer i taskekrabbebestanden på et nasjonalt nivå. Linjene indikerer estimerte relative endringer i bestanden basert på henholdsvis fangsratene i referansefiske i blått (CPUE) og landingsdata i grønt (LPUE). CPUE-indeksen er gitt som relative endringer i antall krabber per teine, mens LPUE-indeksen er gitt som landinger per fisketur. CPUE-indeksen er basert på data fra Vestlandet, Midt-Norge og Helgeland, mens LPUE-indeksen inkluderer i tillegg Lofoten og Vesterålen og Skagerrak. Indeksene er korrigert for teinenes ståtid, sesongvariasjon til hver enkelt fisker, områdeeffekt og fiskereffekt, og er antatt å reflektere endringer i bestanden. Linjer er estimert gjennomsnitt og skraverte områder indikerer 95 % konfidensintervall. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet

³ Et nettverk av kommersielle referansefiskere. Opprettet i 2001 for å tette kunnskapshull pga begrenset rapporteringsplikt i det kommersielle fisket, samt samle inn biologiske data.



Figur 4.9: Indekser av standardisert LPUE (landing per båtstur) per forvaltningsområde estimert med en GAMM fra sluttседdeldata (2004-2025). Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet



Figur 4.10: Størrelsesindekser som viser endringer i størrelsessammensetning over tid per forvaltningsområde. Lengdeindeksene ble estimert med en GAMM-tilnærning som inkluderer forvaltningsområde, kjønn og fiskesesong som forklaringsvariable, med år som en glattet prosess og fisker som en random intercept. Linjene indikerer estimerte gjennomsnittlige størrelser i bestanden basert på registreringer i referansefiske og skraverte områder indikerer 95 % konfidensintervall. Kilde: Forvaltningsstøtte i arbeidet med økosystembasert fiskeriforvaltning: Oppfølging av datafattige bestander (2026). Havforskningsinstituttet

Uttak fra bestanden i form av bifangst, særlig i garn og leppefiske, fritidsfiske og spøkelsesfiske registreres ikke i fangststatistikken og det antas at dette kvantumet er betydelig. I forbindelse med gjennomgangen av bestandssituasjonen for sjøkreps pekte arbeidsgruppen bak rapporten «Forvaltningen av sjøkreps i Norge⁴» også på et sannsynlig høyt uregistrert uttak. Arbeidsgruppen anbefalte derfor at det ble jobbet videre med å finne en løsning for hvordan denne informasjonen kunne fremskaffes. Sjøkreps er prioritert bestand, og når dette arbeidet er ferdig må vi vurdere om eventuelle erfaringer herfra også kan overføres til taskekrabbe.

På nasjonalt nivå har bestandsindeksene stabile trender. Trenden for bestandsutviklingen er stabil for Helgeland og Midt-Norge, mens for Vestlandet ser vi en nedadgående trend fra et

⁴ <https://www.fiskeridir.no/rapporter/rapport-fra-arbeidsgruppe-med-medlemmer-fra-havforskningsinstituttet-moreforskning-as-og-fiskeridirektoratet>

opprinnelig høyt nivå. På Vestlandet har fisket etter leppefisk med teiner vært svært omfattende siden 2010, men fiskepresset er redusert de siste årene. Dette, sammen med påbud om rømmingshull i teiner som hindrer spøkelsesfiske, bidrar til å redusere uttaket. Det anbefales å følge utviklingen på Vestlandet fremover for å sikre et bærekraftig uttak.

Fiskeridirektoratet konkluderer med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad for taskekrabbe er i overensstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

4.6 Rødspette nord for 62°N

For en nærmere beskrivelse av biologi, utbredelse og bestandssituasjon for rødspette nord for 62°N vises det til vedlagte notat fra HI og artsoversikten på hi.no. Historisk fiskeri er grundig beskrevet i sluttrapport til pilot regional ressursforvaltning⁵.

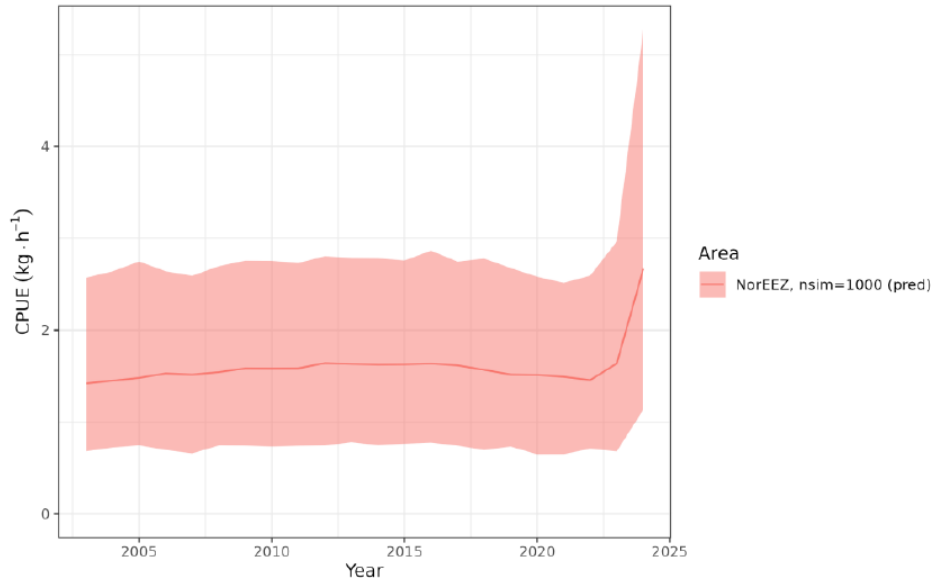
Forvaltningsmålet for rødspette nord for 62°N er «sikre biodiversitet og økosystemets funksjon».

ICES gir ikke råd for rødspette nord for 62°N. For å gjøre en bestandsvurdering, har HI benyttet to toktserier; økosystemtoktet i Barentshavet og kysttoktet langs Norskekysten. Begge toktene benytter samme redskap, og er derfor egnet til å konstruere en kombinert indeks som benytter seg av data fra begge toktene.

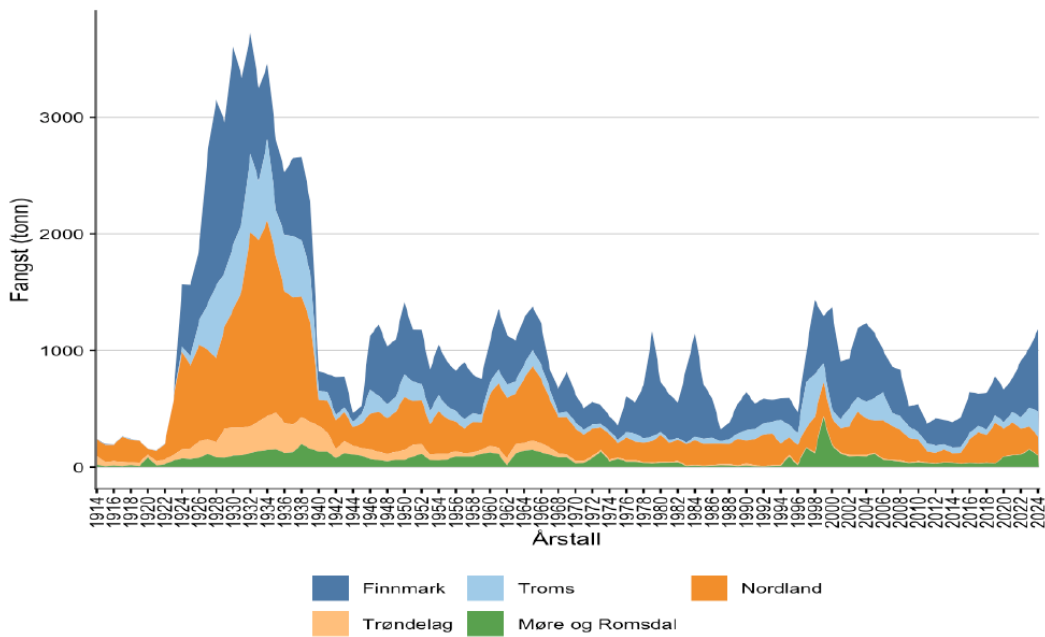
CPUE er svært flat og lite dynamisk (figur 4.11) for rødspette nord for 62°N. Dette indikerer at rødspettebestanden i dette området har vært svært stabil i perioden 2003-2024. Tendensen til en økt indeks de siste årene drives i all hovedsak av en enkelt stor fangst i 2024.

Fangststatistikken viser at fangstene synker til et lavt nivå i perioden 2011-2015, og øker deretter frem mot slutten tidsserien (figur 4.12). Merkeforsøk indikerer at rødspette langs kysten av Nord-Norge består av lokale bestander som er stedbundne, og at dagens reguleringer bør på nytt vurderes ved økt interesse for denne ressursen.

⁵ Kunnskapsstatus og forslag til forvaltningstiltak for lokale fiskerier og bestander i Andsfjorden og Vågsfjorden. Fiskeridirektoratet/Havforskningsinstituttet. Desember 2024.



Figur 4.11: Områdevektet årlig CPUE-indeks for rødspette i nord. Gjennomsnitt (heltrukken linje) og konfidensintervall (95%; skravert område).



Figur 4.12: Aggregerte fangster av rødspette nord for 62°N splittet på fylke 1914-2024. Kilde: Havforskningsinstituttet.

Ressursoversikt 2026 viser til en nedgang i bestandsstørrelsen av flere av de store og viktige fiskebestandene. FHF har også hatt prosjekter knyttet til å utvikle snurrevad for å fiske flyndre⁶. I en situasjon med reduserte kvoter, for eksempel torsk og hyse, kan interessen for å

⁶ <https://www.fhf.no/utlysninger/utlysninger/videreutvikle-optimalisere-og-implementere-flyndresnurrevad/>

fiske rødspette kan øke. I sluttrapport til pilot regional ressursforvaltning⁷ er det diskutert og foreslått nye forvaltningstiltak for rødspette langs norskekysten.

Fiskeridirektoratet er kjent med at det lave kvotenivået på andre kommersielle bestander øker risikoen for et for høyere beskatningsnivå av bestander som ikke er regulerte. Dette kan medføre utfordringer i tiden fremover også for rødspette nord for 62°N.

Fiskeridirektoratet konkluderer med at nåværende forvaltningsordning og beskatningsgrad for rødspette nord for 62°N er i overensstemmelse med kravene nedfelt i forvaltningsprinsippet.

5 Datafattige bestander til vurdering i 2027

Tabell 5.1 viser Fiskeridirektoratet forslag til datafattige bestander som skal vurderes i 2027.

Tabell 5.1: Fiskeridirektoratets forslag til datafattige bestander i 2027.

2027
Lyr
Lange sør
Brosme sør
Svarthå
Isgalt

Fiskeridirektoratet anbefaler å vurdere bestandene som er listet opp i tabell 5.1 etter forvaltningsprinsippet i 2027. Vi ber om innspill på om det er bestander som burde ha vært på listen, men som er utelatt.

⁷ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-12-23-3910>